

דוח ביקורת

נגישות מבנים ושירותים לאנשים בעלי מוגבלות

במועצה אזורית אלונה

2018

פעילות הביקורת

הביקורת המועצה בוצעה בחודשים ינואר עד מרס 2018 ובחנה את פעולותיה והיערכותה של המועצה להנגשה מבני הציבור ומוסדות החינוך לבעלי מוגבלות פיזית לאור כניסתם של התקנות לתוקף.

הביקורת כללה את ההיבטים הבאים: מינוי רכז נגישות, הקצאת חניות נכים, תקציב, הנגשת תחנות אוטובוסים נגישות מוסדות החינוך, נגישות המידע, הגברת הידע והעלאת המודעות, התגברות על הפרשי גובה, שילוט והכוונה, הנגשת המקלטים הציבוריים, ועוד.

לצורך עבודת הביקורת נפגשתי עם מזכיר המועצה, מהנדס המועצה, מנהלת מחלקת החינוך, רכז התחבורה, מנהל ביה"ס ומנהלת אשכול הגנים.

הביקורת התבצעה בכל המקומות הציבוריים המצוינים להלן:

בניין המועצה

בית העלמין

ביה"ס אלונה

מתחם גני הילדים

מועדון לקשיש גבעת נילי

מועדון הנוער עמיקם

מועדון הנוער אביאל

מגרש הספורט

ספריה ציבורית

מקלטים ציבוריים

אתר מי קדם

תחנות אוטובוסים

מעברי חציה

לשון החוק

ביום 14.6.2016 פורסמו תקנות שוויון זכויות לאנשים בעלי מוגבלות (התאמות נגישות למקומות ציבוריים קיימים) התקנות הותקנו מכוח סעיף 19 כט לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח 1998 להלן: "החוק").

במסגרת התקנות החיל המחוקק, בשינויים המחויבים על הרשויות המקומיות את:

1. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות למקום ציבורי שהוא בניין קיים), התשע"ב - 2011 – המפרטות את ההתאמות הנגישות הנדרשות במבנים שההיתר לבנייתן ניתן לפני שנת 2009. ואילו מבנים אשר ההיתר לבנייתם ניתן לאחר מכן כפופים להוראות חוק תכנון ובניה, התשכ"ה - 1965, המחייבות ביצוע התאמות נגישות לאנשים עם מוגבלות).
2. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות מקום ציבורי שאינו בנין), התשע"ד-2013 – המפרטות את ההתאמות הנגישות הנדרשות במקומות שאינן בנין כגון: חניון ציבורי, מגרש ספורט בית עלמין וכיו"ב.
3. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות) (התשע"ג - 2013 – המפרטות את התאמות הנגישות הציבורי או השרות הניתן במקום ציבורי, דוגמת התאמות נגישות נדרשות באתרי אינטרנט הפתוחים לציבור, התאמות נגישות בנוגע לשילוט, עמדות שירות, עמדות מודיעין ועוד.
4. בנוסף קבע המחוקק התאמות נגישות ייחודיות למוסדות חינוך כגון התאמות נגישות בחדרי לימוד, מדשאות, סיורים ועוד אשר מטרתן במתן סיוע לתלמידים עם מוגבלות.

המועד המרבי להטמעת מלוא ההתאמות הנגישות הינו עד ליום 1.11.2018. עבור מי שהינו רשות ציבורית.

כפי שניתן לראות מדובר במערכת מסועפת של הוראות המחייבת היערכות מראש של המועצה, כאשר הפרה של הוראות החוק הרלוונטית עלולה להוות עילה לתביעה אזרחית (בנסיבות מסוימות אף ללא הוכחת נזק) **ואף לעלות לכדי עבירה פלילית.**

ניתן לחלק את נושא הנגישות במועצה למספר מרכיבים בהם:

1. נגישות המבנים, הסביבה הבנויה והתחבורה –

המתייחסת לאפשרות של כל אדם להגיע פיסית למקום אליו הוא צריך להגיע, להסתובב בו ולהתמצא על בסיס שילוט והכוונה.

2. נגישות המידע ותקשורת –

הנגשת אתרי אינטרנט ואפליקציות תאפשר לאנשים עם מוגבלויות לגלוש, אך גם תשפר את חווית הגלישה לקהלי מטרה נוספים.

- בראש ובראשונה גולשים עם מוגבלות ראייה - החל מעיוורון מוחלט, דרך לקויות ראייה ועיוורון צבעים וגוונים ועד הרכבת משקפיים - עבורם זה קריטי.
- גולשים עם מוגבלות פיזית - בין אלה בעיקר גולשים עם מוגבלויות בידים המקשות על תפעול העכבר והמקלדת.
- מוגבלות שכלית קוגניטיבית - בין אלה בעיות בהבנה, קשיי קריאה.
- מתקשים מסוגים אחרים - לדוגמה לקויות למידה, גולשים שאינם מכירים את השפה, אנשים בעיית קריאה, יכולת הבנה של שפה פשוטה, קשיי התמצאות באתר, קשיי תפעול, חוששים מטכנולוגיות ועוד.

למשל גודל הגופן, מערך הצבעים באתר האינטרנט והיכולת לנווט בו, עוצמת הקול ומהירות הקול.

3. נגישות השירות –

אפשרות השימוש וההנאה משירות. החוק מתייחס לזכותו של כל אדם לקבל שירות שמאפשר לנו להשתמש בו כמו כל אדם אחר, ובאותו מקום. אדם בעל מוגבלות אינו אמור להרגיש שמתייחסים אליו כאל שונה. השירות צריך להיות מוענק מבלי שהלקוח בעל המוגבלות ירגיש פגיעה בכבודו.

מתן אמצעי עזר כנדרש, אפשרויות השתתפות בפעילות, קניית מוצר, שימוש במתקנים, קבלת מידע כנדרש, באופן המותאם למוגבלות.

השירותים הניתנים לאנשים בעלי מוגבלות הם חלק בלתי נפרד מכלל מערך השירותים הציבוריים הניתנים במועצה אלונה.

היערכות להנגשה

בחקיקה נקבע כאמור, כי הנגשת מבני ציבור תעשה בהדרגה במשך כמה שנים על הרשות להכין תכנית רב- שלבית ליישום ההנגשה שבתחום שיפוטה. התוכנית תכלול סקר נגישות ולוח זמנים לביצועה, (כנדרש בתקנות התאמת נגישות בבניינים ציבוריים), פרוט של מנגנוני התיאום לניהולה של התוכנית, להתאמתה ולבקרה עליה, וכן אומדן עלויות להצלחת יישום התוכנית.

על הרשות המקומית למנות את אחד מעובדיה – מנכ"ל או בעל סמכות אחרת למוביל התוכנית. חשוב לזכור תושבים בעלי מוגבלות מתקשים לקבל שירותים חיוניים שהרשות המקומית מספקת או אף אינם מקבלים אותם כלל, אם הם ניתנים בבניינים שאינם נגישים.

סקר נגישות

שלב ראשון בביצוע הנגשה הינה סקר נגישות, מטרת הסקר נגישות מתו"ס (מבנים, תשתיות וסביבה) וכן סקר נגישות השירות.

למעשה זו בחינת ההנגשה הקיימת, תוך ניתוח מצב קיים ודרכים שיש לבצע על מנת שיעמוד בהוראות חוק שיווין לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח – 1998.

סקר בחינת השלמות הנגישות נעשה ע"י מורשה נגישות מוסמך, תוך כדי הבנה בתקנות הרלוונטיות לכל תחום בהנגשה. מורשה נגישות מתו"ס יכול לסייע אף ולאפשר פטורים מסוימים כך שהוא יכול לגרום לחסכון רב בעלויות בעת הנגשת העסק.

סקרי הנגישות הנעשים ע"י מורשה נגישות הינם:

סקר נגישות מתו"ס (מבנים תשתיות וסביבה) – סקר זה המתבצע עפ"י חוק שיווין לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח – 1998, בוחן את הפן הפיזי של העסק (דרכי גישה, מעלית, חניה נגישה, חדר מחסה מדרגות וכו').

סקר נגישות השירות – סקר זה המתבצע עפ"י חוק שיווין לאנשים עם מוגבלויות, בוחן את הפן השירות וכן את ההנגשה שאינה קשורה לתכנון אלמנטים קבועים של הבניין (ריהוט מותאם, מערכות עזר, שילוט, הדרכות, נהלים וכו').

ממצאי הביקורת

ראש המועצה הטיל את נושא הסדרת ההנגשה על מזכיר המועצה.

בתחילת שנת 2016 התקשרה המועצה עם הארכיטקט מוריס גולד מורשה נגישות מוסמך, על מנת לערוך עבורה סקר נגישות עפ"י תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות- (התאמת נגישות למקום ציבורי שהוא בניין קיים), תשע"ב 2011.

נערך סיור משותף שערך רכז הנגישות במועצה והארכיטקט.

בתאריך 23.2.16 נמסרו תוצאות הסקר למזכיר המועצה.

הסקר כלל: התייחסות לחניות, דרכי גישה, כניסות שירותים נגישים, דלתות, דלפקים, מאחזי יד, ועוד.

הסקר נערך במבנים הבאים:

בניין המועצה

ביה"ס היסודי

ספריה ציבורית

אולם הספורט בבית הספר

מועדון הקשישים בגבעת נילי

מועדון הנוער באביאל

מועדון הנוער בעמיקם

אשכול גני הילדים

אתר מי קדם

כמו כן, נמסרו לרשות תכניות ושרטוטים לבנית חניות, שירותים ומפרטים טכניים כנדרש בתקנות.

ממצאי הביקורת מגלים כי הסקר חלקי ואינו כולל את:

בית העלמין
מקלטים הציבוריים.
בתי כנסת
מקוואות בישובים.
מגרש הספורט בעמיקם
חניות נכים
תחנות אוטובוסים

עד כתיבת הדוח עולה כי המועצה לא הכינה תכנית אב או לחילופין תכנית רב שנתית לקידום ויישום נושא הנגישות במועצה. לוחות זמנים לביצועה כנדרש בתקנות התאמת נגישות בבניינים ציבוריים, פירוט של מנגנוני התיאום לניהולה של התוכנית, להטמעתה ולבקרה עליה. כמו כן אומדן עלויות לביצועה.

סקר נגישות השירות המידע והתקשורת

כפי שצינתי, סקר גישות השירות מתבצע עפ"י חוק שיווין לאנשים עם מוגבלויות, בוחן את פן השירות וכן את ההנגשה שאינה קשורה לתכנון אלמנטים קבועים של הבניין (ריהוט מותאם, מערכות עזר, שילוט, הדרכות, נהלים וכו').

ממצאי הביקורת

בבדיקה שקיימתי עם עורך סקר המבנים מר מוריס גוליאק נמסר לי, כי אומנם נכח בביצוע הסקר מורשה נגישות השירות מטעמו, אך לא נמצא כל מסמך מנחה לרשות בנושא נגישות השירות.

לפיכך לא קיים ברשות סקר נגישות השירות.

אתר האינטרנט של המועצה אינו נגיש כמתחייב בתקנות.

לא קיימים אמצעי עזר לבעלי מוגבלות (כבדי שמיעה וראייה)

לא קיימים אמצעי שילוט והכוונה לבעלי מוגבלויות.

לא התקיימה הדרכה לצוות העובדים במטרה לקדם מודעות לבעלי מוגבלויות ובכך ליצור שירות עירוני נגיש.

לא קיימים נהלים לנותני השירות בדבר הטיפול בבעלי מוגבלות וכיצד ניתן להתמודד עמם.

הערה: רכישת ריהוט חדש והתאמת הישן מחויבת להתבצע בהתאמה והתחשבות בבעלי מוגבלות.

מינוי רכז נגישות

להלן הסבר על תפקידו של רכז נגישות, ומי חייב למנות רכז.

על פי החוק, גוף הנותן שירות לציבור, ומעסיק לפחות 25 עובדים, חייב למנות רכז נגישות מקרב עובדיו.

מה עושה רכז נגישות?

סעיף 19 מב לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח - 1998 מגדיר את תפקידו של רכז נגישות -

ימסור מידע לציבור על אודות נגישותו של השירות הציבורי או המקום שבו הוא ניתן ;

ייתן ייעוץ והדרכה בדבר חובותיו של השירות הציבורי, לפי פרק זה."

תפקידו לספק מידע לציבור אודות נגישות השירות הציבורי, או נגישות המקום שבו שירות זה ניתן. בפרט, עליו לספק מידע כזה לאנשים עם מוגבלות המעוניינים בו. בנוסף, עליו לתת ייעוץ והדרכה לגוף שבו הוא פועל, בדבר חובותיו בתחומי הנגישות ומניעת אפליה של אנשים עם מוגבלות.

ממצאי הביקורת

נמצא כי המועצה פעלה בהתאם לתקנות ומינתה בשנת 2016 את אחראי התחבורה כרכז נגישות במועצה ואף שלחה את העובד להכשרה מקצועית והסמכה כמתבקש.

ממצאי הביקורת מראים כי לא נמסר לעובד כתב מנוי כמתבקש בתקנות.

לא נמסר לעובד מהם תחומי אחריותו, מה היקף שעות עבודתו (בהתחשב כי העובד מועסק כרכז תחבורה במשרה מלאה).

כמו כן מהי כפיפותו המקצועית.

המועצה לא יידעה את הציבור באתר האינטרנט המרכזי שלה בדבר קיום רכז נגישות ובדבר השירותים שניתן לקבל ממנו.

לא קיימת תכנית עבודה שנתית בהתאם להנחיות, ולפיכך גם לא מוגשת תוכנית לממונים במועצה.

נמסר לי כי מתקיימות ישיבות תקופתיות בנושא הנגשה אך לא מצאתי לכך תיעוד בפרוטוקולים, דבר החיוני מאד, לצורך הצגת התקדמות הנושא בפני הרגולטור ומשרדי הממשלה .

לא נמצאו אצל הרכז: סקר הנגישות, תקנות הנגישות וספר החוקים הרלוונטיים לנושא.

נגישות המבנים, הסביבה הבנויה והתחבורה

חניות נכים

בהתאם לקווים מנחים בתקן הישראלי 1918 ובהתאם לסעיף 22 חלק ח' לתקנות התכנון והבנייה (בקשה להיתר תנאים ואגרות), תש"ל-1970 שעיקרו מקומות חנייה לאנשים עם מוגבלות, נקבע כדלקמן:

"במגרש החניה של בניין ציבורי יוקצבו לפחות 5% ממספר מקומות החניה הקיימים לכלי רכב של נכים, או כלי רכב המובילים נכים ויתקיימו לגביהם התנאים הבאים:

1. רוחבו המינימלי של מקום החנייה המיוחד לנכה יהיה 3 מטר.
2. מקומות החניה האמורים צריכים להימצא במרחק הקרוב ככל האפשר לדלת הכניסה לבניין ציבורי האמור".
3. תמרור ומעטפת תקנית.

ממצאי הביקורת:

עמיקם

בניין מועצה - חניית נכים תקנית

מתחם הספרייה הציבורית, מגרש ספורט ואולם המתנ"ס – לא קיימת חניה נכים

בית הספר אלונה – חניה לא תקנית – אין מעטפת בכביש ואין תמרור תקני

מועדון הנוער יובל – אין חניה כלל וגם לא חניית נכים.

בית העלמין – לא קיימת חניית נכים.

אביאל

אתר מי קדם – קיימות 3 חניות נכים, חנייה אחת חסומה בפרגולה

חניה אחת חסומה בפרגולה

בית העלמין – קיימת חניה ציבורית אין חניית נכים מסומנת
מועדון הנוער – קיימת חניה ציבורית -אין חניית נכים מסומנת

גבעת נילי

מתחם אשכול גני ילדים, מועדון קשישים ונוער, מקווה, בית כנסת – קיים חניון ציבורי, לא קיימת חניית נכים מסומנת.

הערה – בהתאם לתקנות, על רכז הנגישות להעביר לאישור משטרת ישראל אחת לשנה את רשימת חניות הנכים המאושרות ע"י המועצה - לא מתקיים

שירותי נכים

עבור מרבית האוכלוסייה, שימוש בשירותים הוא עניין כל כך שגרתי ויומיומי, עד כי קשה לעכל שיש מי שעבורם מדובר במשימה קשה במיוחד המחייבת סיוע והתאמות מיוחדות בתא השירותים. שירותי נכים חייבים לעמוד בסטנדרטים מסוימים, כדי להקל על ציבור הנכים, ולאפשר להם תפקוד עצמאי ככל האפשר.

להלן הדגשים לגבי שירותי הנכים:

מספר תאי שירותי הנכים במבני ציבור –מינימום תא אחד, משותף לגברים ונשים.

לפני הכניסה לתא, יהיה מרחב תמרון במידה 150/150 ס"מ או 130/170 ס"מ.

דלת תא השירותים תיפתח כלפי חוץ ופתח האור יהיה ברוחב 80 ס"מ.

בחזית פנימית יותקן מאחז יד בגובה 100 ס"מ, ידית מנוף לברז כיור המים, ומנעול תפוס/פנוי לצד הדלת שילוט תקני שירותי נכים.

ממצאי הביקורת

בבדיקת מתחמים ציבוריים במרחב המועצה נמצאו הליקויים הבאים:

בניין המועצה – אין כלל שירותי נכים.

במתחם מועדון הנוער אביאל – קיימים שירותים יש להשלים ידית ברז לכיור מנעול ושילוט.

מתחם מועדון הקשישים והנוער גבעת נילי - קיימים שירותי יש להשלים ידית ברז לכיור מנעול ושילוט.

מתחם ביה"ס, אולם ספורט. ספרייה ציבורית קיימים שירותים תקניים

אתר מי קדם – קיימים שני תאי שירותים לנכים, יש להשלים פריטים כנ"ל ולתקן את מנעול שירותי הגברים.

אולם הספורט – קיימים שירותי נכים – אינם בשימוש בשל סתימה - יש להשלים אבזור בהתאם.

מתחם בית העלמין – אינו כולל שירותים ציבוריים!!!

הנגשת תחנות אוטובוסים

מדוע חשובה נגישות בתחנות האוטובוס ?

שירות אוטובוסים נגיש הוא אחד המרכיבים החשובים להשגת חברה שוויונית ומשלבת. בישראל חיים מאות אלפי אנשים עם מוגבלות) יותר מ- 10% מהאוכלוסייה) וצבור גדול של קשישים המשתמשים בתחבורה הציבורית. חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות והתקנות הנלוות לחוק זה מחייבים נגישות של התחבורה הציבורית על כל מרכיביה ומגדירים את התנאים ההכרחיים המחייבים כדי לאפשר לאנשים עם מוגבלות להשתמש וליהנות משירותי התחבורה הציבורית ככלל הציבור.

בשנת 2003 אושרו תקנות הנגישות לשירותי תחבורה ציבורית. מס' דגשים :

מפלס התחנה יהיה בגובה המדרכה.

יש מושבים בתוך התחנה.

יש מקום להמתנה בתוך התחנה לכיסא גלגלים

שטח פנוי בחזית התחנה של לפחות 110 ס"מ.

שילוט קווי הנסיעה.

ממצאי הביקורת

הביקורת בדקה 17 תחנות אוטובוס ברחבי המועצה על פי החלוקה הבאה :

עמיקם - 9 תחנות הסעה

אביאל - 5 תחנות המועצה

גבעת נילי - 3 תחנות הסעה.

ממצאי הביקורת מראים כי הערכות המועצה תקינה וכי תחנות ההסעה אשר נבדקו מקורות, נגישות, המושבים תקינים.

יש להשלים שילוט בתחנות הבאות:

עמיקם - תחנה ליד רחל עג'י, משפחת מאייר, תחנה ברחוב הרקפת .

אביאל - תחנה ברחוב הגפן.

גבעת נילי – תחנה ליד מאיר סיטבון

יש להסיר מכשול בתחנת האוטובוס אביאל – שלט התחנה ממוקם במרכז המדרכה. (תמונה)

הנמכת מדרכה

החוק והתקן דורשים הנמכת מדרכה בכל מעבר חצייה.

ברוחב מינימלי של 150 ס"מ. אבן השפה בהנמכת המדרכה תהיה קטומה בשיפוע 5% לפחות. כמו כן נדרש משטח התראה מישושי ברוחב ההנמכה ובעומק של 60 ס"מ לפחות שיחל מיד ליד אבן השפה. במרכז משטח ההתראה המישושי יותקן פס מוביל ניצב משטח ההתראה.

ממצאי הביקורת מראים:

כיכר עמיקם – קיים מעבר חציה והנמכת מדרכה. לא קיים משטח מישושי.

ביה"ס אלונה קיים מעבר חציה והנמכת מדרכה. לא קיים משטח מישושי.

כיכר גבעת נילי – לא קיים מעבר חציה כלל.

כיכר אביאל – קיים מעבר חציה והנמכת מדרכה חלקית, לא קיים משטח מישושי.

הנמכת מדרכה לא תקנית (אביאל).

הנגשת מקלטים ציבוריים

בהתאם לסעיף 14 לחוק התגוננות אזרחית פתח האור בכניסה יהיה לפחות 80 ס"מ ההפרש בין מפלס רצפת המרחב המוגן למפלס שלפני לא יעלה על 2 ס"מ. כאשר ההפרש בין מפלס רצפת המרחב המוגן עולה על מפלס הכניסה יעשה שיפוע תקני.

הביקורת בדקה 6 מקלטים ציבוריים במרחב המועצה

ממצאי הביקורת:

מקלט ביה"ס אלונה – נגיש

מקלט ליד משפחת זרקה - אין מדרג תקין בכניסה

מקלט ציבורי מועדון הנוער אביאל – דרך נגישה – יש לשפר את המדרג בכניסה.

מקלט ציבורי אביאל – אינו נגיש ומסוכן.

מקלט ציבורי אשכול גני הילדים גבעת נילי – דרך נגישה יש להכין שיפוע לכיסא גלגלים ולכסות מכשול מסוכן בכניסה.

מקלט ציבורי גבעת נילי – דרך כניסה אינה נגישה קיימים בורות ומכשולים יש להתקין שיפוע לכיסא גלגלים.

בכל המקלטים קיימים מאחזי יד כנדרש.

לא קיימים שלטי הכוונה למקלט ותאורה חיצונית

בכל המקלטים סימוני האזהרה דהויים ואף חסרים.

מקלט גבעת נילי

ריהוט רחוב

בשנת 2013 התקבלו תקנות נגישות השירות המחייבות ארגונים וגופים ציבוריים, המעניקים שירותים לציבור, לתת שירות נגיש.

בין היתר מחויבים ארגונים אלו לספק לציבור וללקוחותיהם, בעת מתן השירות, ריהוט נגיש כדוגמת ספסלים נגישים, כיסאות נגישים, עמדות שירות נגישה, דלפק נגיש, שולחן הסעדה נגיש ועוד.

מטרת החקיקה והתקנות בעניין שהריהוט יהיה נוח, שימושי ונגיש לשימוש על ידי אנשים עם מוגבלות ולאוכלוסיה הבוגרת.

ממצאי הביקורת עולה כי :

מושב אביאל – נרכשו 12 ספסלי רחוב חדשים אשר הוצבו ברחבי המושב- **ספסלים אלה אינם**

בעלי תו נגישות.

מושב עמיקם – קיימים 3 ספסלים גן נגישים מול בניין המועצה. לא קיימים ספסלי רחוב לאוכלוסייה הבוגרת.

ספסל בגן הציבורי מול המועצה שבור.

מושב גבעת נילי – קיימים 2 ספסלי גן נגישים וספסל רחוב 1 שאינו נגיש. הכניסה לגן הציבורי אינה נגישה (אבנים).

לדעת הביקורת כמות ספסלי הרחוב קטנה, במיוחד במושבים עמיקם וגבעת נילי. על הרשות לעודד את הוועדים בישובים להציב יותר ספסלים נגישים לאוכלוסייה הבוגרת.

ספסל נגיש עמיקם

ספסל לא נגיש אביאל

הנגשת מועדון הקשישים

משרד הרווחה מעודד פעילות קשישים בשעות הפנאי. פעילות זו מאפשרת מפגשים חברתיים של קשישים ויצירת קשרים ביניהם וכן יצירת קשרים בינם לבין קבוצות אוכלוסייה אחרות (נוער וילדים).

המועדון בגבעת נילי מהווה מסגרת לקשר אנושי, למעורבות חברתית ולתחושת שייכות. משתתפים בפעילות הענפה 35 קשישים מקרב כל הישובים.

ממצאי הביקורת

מועדון הקשישים אינו נגיש כלל לבעלי מוגבלויות, שכן הכניסה אליו מחייבת עליה במדרגות. מועדון הקשישים נעדר חניית נכים.

במתחם לא קיים כבש (רמפה) לעליה עם עגלה כמתחייב בתקנות.

במועדון קיים תא לשירותי נכים אך חסר את אמצעי ההנגשה הנדרשים בתקן.

העלייה במדרגות מצדו הדרומי של המועדון מסוכנת (מדרגות שבורות, חסר מעקה).

הנגשת מבנים חדשים

במהלך השנים האחרונות ניבנו מבנים חדשים בבית הספר וגנים נוספים.
נמצא כי המבנים החדשים ניבנו בהתאם לתקנות החדשות ומונגשים לציבור.

כניסה למבנה המועצה

הביקורת מצאה כי המבנה אינו עומד בסטנדרטים

הנגשה במוסדות החינוך

חוק שוויון אנשים עם מוגבלות סעיף 19 ל"ד הנושא נגישות פרטנית לתלמיד ולהורה קובע כי:
תלמיד עם מוגבלות זכאי לנגישות למקום שהוא מוסד חינוך או גן, לפי העניין, ולשירותי חינוך
הניתן ע"י אותו מוסד .

תקנות לפי סעיף זה יכללו הוראות בדבר ביצוע התאמות בדבר ביצוע התאמות נגישות בקשר לכל
אחד מאלה :

בניית תא שירותים נגיש.

הנגשת הכניסה למוסד בין הכניסה לבניין הראשי למבנים הסמוכים, כמו כן הסדרת דרכי גישה
לחצרות ולאולם הספורט .

מאגר מידע

ראוי שלכל רשות מקומית יהיה מאגר מידע שבו יהיו נתונים על אודות מידת הנגישות של כל אחד
ממוסדות החינוך המצויים בתחום שיפוטה, על מנת שהרשות תוכל להכין תכנית להנגשה בסיסית
של המוסדות הטעונים הנגשה כזאת. מידע כזה גם יכול להקל על המועצה להיערך לביצוע הנגשה
פרטנית מיד עם רישום תלמיד בעל מוגבלות. כמו כן מידע מלא בנוגע לאותם תלמידים או אנשי
סגל הזקוקים לסיוע ועזרה פרטנית .

מימון הנגשה פרטנית

משרד החינוך מממן את ההנגשה הפרטנית במוסדות החינוך. עוד נקבע כי רק הרשות המקומית
רשאית להגיש בקשות לתקצוב ההנגשה וכי תפקח על ביצועה.

ממצאי הביקורת

באלונה, שני מוסדות חינוך פורמליים הפועלים באורח על אזורי וקולטים ילדים מכל הישובים (אביאל, עמיקם וג. נילי). המוסדות הינם :

- א. **אשכול גנים** – ממוקם במושב גבעת נילי. מכיל 113 תלמידים.
- ב. **בית ספר תל"י אלונה** – ממוקם במושב עמיקם, מכיל 340 תלמידים.

בית ספר תל"י אלונה :

בבית הספר : 12 כתות אם (א-ו) - 2 כתות בשכבה.

בבית הספר שני מתחמים , חלק ישן משנות ה- 50, וחלק חדש נבנה לפני כעשור.

במתחם הישן –

4 מבנים (כל מבנה בקומה אחת המכיל מספר כתות).

מבנה A - שתי כתות א'

מבנה B - כתות ה' – ו' (המבנה המרכזי של בית הספר, בחלק הישן)

מבנה C - כתות ספח – אנגלית ותרפיות

מבנה D - מנהלה

מבנה E – 3 כתות ספח – אמנות, משחקייה

מתחם זה עבר (ועובר) שיפוץ לאורך השנים כולל הנגשה :

א. נוספו 2 תאי שירותי נכים : במבנה המרכזי B

ב. כיתה 1 אקוסטית

ג. דרך נגישה- הונגשו שבילים להליכה בטוחה (6 שבילים – אבנים משתלבות, ורוחב שביל

על פי תקן), הדרך מובילה למבנים : $A + B + c$

ד. הנגשת הכניסה למתחם במבנה B המרכזי (כתות ה'-ו' שהינן כתות בעלי מדרגות) – התווסף מעבר מונגש מצד אחד של המבנה.

הוצגו לפני תוכניות כי כבר במהלך חופשת הקיץ הקרוב (תשע"ט), כיתת התרפיות תעבור ממבנה C (שיש בו מדרגות) למבנה E לצורך הנגשת הכתה.

במתחם החדש :

המתחם נבנה על פי התקן (כולל הנגשה), כל הכתות (ב' – ד') – ממוקמות על פני קומה אחת בלבד.

שירותי נכים - קיימים שני שירותי נכים תקניים (יש להשלים שילוט והכוונה) , **דרך נגישה** - כל הכניסות והשבילים מונגשים.

בוצעו הנמכות מדרכה במעבר החציה בכניסה הראשית, ובכניסה לאולם הספורט.

אשכול גנים אלונה :

באשכול 5 כתות גן ומנהלה.

במתחם :

- א. 1 מבנה ישן שימש בשנות ה-50 כבית ועבר שיפוץ- משמש כמנהלה.
  - ב. 2 מבנים – נבנו לפני כ- 10 שנים- מאכלסות את גני חובה.
  - ג. מתחם חדש –מכיל 3 כתות גן, נבנו לפני כ- 3 וחצי שנים. המתחם מאכלס את גילאי 3 + 4.
- כלל המתחם עבר שיפוץ לפני כ- 4 שנים, בעת המעבר למבנה של אשכול גנים (כולל נושא ההנגשה)
1. **שירותים** : בכלל המתחם 3 תאי שירותי נכים.
  2. **שבילים** – כל השבילים מונגשים.
  3. **תקרות**- כל תקרות הגנים אקוסטיות.

מנהלת מחלקת החינוך הציגה לפניי תכנית רב שנתית למיפוי, שיפוץ והנגשה של מוסדות החינוך, ניכר כי הושקעה מחשבה רבה, תכנון ובמימון רב של הרשות .

הוצגו לפניי תכניות ופניות למשרד החינוך לשם השתתפות במימון הנגשה פרטנית לתלמידים חלקם מומשו.

מנהלת מחלקת החינוך מנהלת מאגר מידע פרטני (חסוי) אודות תלמידים בעלי מוגבלות ולקויות רפואיות כמתחייב בתקנות.

בעת עריכת הדוח החלה הרשות לאסוף מידע אודות תלמידים צעירים (0-3) על מנת להיערך מראש טרם קליטתם במערכת החינוך.

מחלקת החינוך מפעילה בתחילת השנה קו טלפוני פרטני עבור משפחות התלמידים בעלי המוגבלות ודרך שילובם במערכת החינוך.

הביקורת ממליצה להסדיר את כיכר המושב גבעת נילי, להתקין מעברי חצייה והנמכות מדרכה נגישות הסמוכות לאשכול הגנים.

הערכות מחלקת החינוך להנגשה ראויה לציין

מתן רישיון עסק

עקרון היסוד של חוק הנגישות הוא : אדם עם מוגבלות זכאי לקבל שירות באותו מקום ובאופן שוויוני בו הוא ניתן לכלל הציבור. כלומר, אחראי על אספקת שירות בין שניתן בתשלום ובין שניתן ללא מטרת רווח חייב להתאים עצמו גם ללקוחות עם מוגבלות.

הביקורת ממליצה ליידע לאלתר את בעלי העסקים לקחת בחשבון את דרישות חוק הנגישות החדשות, לתכנן ולבצע על פיהן בהתאם לתקן .

הביקורת ממליצה ליידע את האגודות והוועדים בישובים כי במועצה עובד רכז נגישות רשותי הבקיא בנהלים ותקנים הטכניים של נושא ההנגשה על היבטיו השונים

הגברת הידע והמודעות לנושא הנגישות

בהתאם לתקנות, על כל מוסד ציבורי לקיים השתלמות לעובדים אחת לשנה אשר עניינה

קבלת תחושה של מצוקה הקיימת אצל בעלי מוגבלות בבואם לקבל שירות.

הביקורת מצאה כי בגנים ובביה"ס נערכו השתלמויות וימי עיון בנושא תלמידים בעלי מוגבלות וצרכים מיוחדים.

הדרכה לעובדי המועצה לא נערכה.

לסיכום

גודל התקציב משפיע בהכרח על היקף הפעילות. ממצאי הביקורת מעלים כי בישיבתה של המועצה בשנת 2018 אושר תקציב צבוע לפעולות מערך הנגישות.

עוד עולה ממצאי הביקורת כי בשנים האחרונות נעשו פעולות רבות בתחום ההנגשה, כגון: עריכת סקר, התאמת מוסדות החינוך לבעלי מוגבלות, תיקון מדרכות והנמכתן, הנגשת מתקני משחקים, מעקות בטיחות, הכשרת רכז ועוד.

גזבר המועצה מסר לי בכוונתו לקדם תכנית רב שנתית לשיפור והתאמתם של מבני הציבור הישנים בישובים אשר ניבנו לפני התקנת התקנות החדשות ולוודא ביצועה בהתאם ללוחות זמנים מוגדרים.